

Oponentský posudek na bakalářskou esej

Tereza Čechová, Nejvyšší dosažené vzdělání a hodnota dítěte u mladých lidí v kontextu reprodukčních strategií. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2011, 62 stran textu + přílohy.

Autorka předkládané bakalářské eseje si uvážlivě zvolila v rámci široké škály témat spojených se změnami demografického chování populace ČR jeden konkrétní dílčí (a z hlediska jednotlivce zvládnutelný) problém, a to otázku vztahu vzdělání a hodnoty dítěte u mladých lidí v kontextu reprodukčních strategií. Konečně sama tuto okolnost v úvodu bakalářské eseje zdůraznila.

Tereza Čechová koncipovala vedle úvodu a závěru svoji bakalářskou práci do dvou základních bloků – tzv. části teoretické a části praktické. V první z nich se v pěti podkapitolách zabývala různými polohami v přístupech k řešené problematice. Nejprve se (podkapitola 2.1 „Změny v demografickém chování české populace po roce 1989“ –s.8-10) zaměřila na kulturní a strukturální faktory ovlivňující demografické chování, po té (podkapitola 2.2 „Teoretické přístupy ve výzkumu změn demografického chování“ – s. 10-15) v krátkosti shrnula teorii individualismu a kulturní změny, druhou demografickou tranzici, teorii racionální volby, teorii sociální anomie a teorii genderové spravedlnosti. V podkapitole 2.3 „Motivace k rodičovství“ (s. 16-19) pojednala teorii fertility a otázku hodnoty dítěte. Následně velmi stručně zmínila (podkapitola 2.4 „Zahraniční a domácí studie hodnoty dítěte“ – s.20-21) některé studie hodnoty dítěte a (podkapitola 2.5 „Vzdělání jako faktor ovlivňující reprodukční strategie“ – s.22) vliv faktoru vzdělání.

Druhý hlavní blok bakalářské eseje otevřela Tereza Čechová formulováním cíle práce, kde konstatovala „zajímalo mě především jak vnímají lidé v reprodukčním věku konkrétní výhody a nevýhody rodičovství v závislosti na svém vzdělání“ a následně pečlivě formulovala čtyři hypotézy. Po té charakterizovala data, s nimiž pracovala a popsala zkoumané proměnné. Za stěžejní část druhého bloku bakalářské eseje Terezy Čechové je třeba považovat podkapitoly 3.4 „Metody vyhodnocení a interpretace dat“ (s. 32-33) a zejména 3.5 „Výsledky analýzy a interpretace výsledků“(s. 34-56). Zde autorka, i když data s nimiž pracovala byla přejatá, prokázala, že si dovede postavit vlastní otázky a při hledání odpovědí užívat odpovídající metody a přiměřeným způsobem data interpretovat.

V závěrečných pasážích své bakalářské eseje se autorka dotkla i hodnocení kvality výzkumu, etických otázek s ním souvisejících a zamyslela se i nad omezením výzkumu a výhledově i nad doporučeními pro případný další navazující výzkum. Ve vlastním závěru pak přehledně a výstižně shrnula konkrétní výsledky, ke kterým na základě analýzy a interpretace dat dospěla.

Součástí předložené bakalářské eseje je i velmi obsáhlý seznam použité literatury naší i zahraniční provenience a také přílohy.

Bakalářská práce Terezy Čechové náleží k té lepší části studentských bakalářských esejí. Má logickou strukturu, je přehledná, řeší konkrétně formulované otázky a opírá se o širokou škálu odborné literatury. Také formální stránka vypovídá na první pohled o pečlivém přístupu ke zpracování. Teprve při detailnějším pohledu je možné nalézt některé formální nedostatky či nepřesnosti. Jmenujme příkladem rozdíl mezi stránkováním jednotlivých kapitol

a podkapitol uvedeným na počátku v obsahu práce a reálnými stránkami ve vlastním textu, který se často liší o jednu až čtyři stránky. Dále se jedná o překlepy či špatně navazující slova, k čemuž došlo zřejmě při konečné úpravě textu bez následné kontroly (srv. např. s. 6 – „jak vnímání konkrétních výhody a nevýhody...“). Na straně 22 pak chybí odkaz u jména Pierre Bourdieu a vzhledem k tomu, že tento autor není uveden v seznamu literatury, jde zřejmě o citaci tzv. z druhé ruky. Naopak uváděné grafy a tabulky jsou zpracovány velmi pečlivě a oceňuji i jednotně a bezchybně vedený poznámkový aparát.

Bakalářská esej Terezy Čechové jako celek zcela jednoznačně odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny. Autorka prokázala, že je schopna si vytýčit konkrétní výzkumný problém, že dovede analyzovat a interpretovat vybraná data a vyvodit odpovídající závěry. A právě pregnantně formulovaný závěr předložené bakalářské eseje je třeba na tomto místě zdůraznit a ocenit.

Závěrem bakalářskou práci Terezy Čechové doporučuji k obhajovacímu řízení a navrhuji bez ohledu na některé zmiňované formální nedostatky hodnocení výborně.

12. března 2011

Miloslava Turková